श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ सप्तदशः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ सप्तदशः सर्गः ॥

रावणेन तिरस्कृताया ब्रह्मर्षिकन्याया वेदवत्यास्तस्मै शापं दत्त्वाग्नौ प्रवेशो जन्मान्तरे सीतारूपेण तस्याः प्रादुर्भावश्च

अथ राजन् महाबाहुर्विचरन् पृथिवीतले।
हिमवद्वनमासाद्य परिचक्राम रावणः॥ **7.17.1** ॥

तत्रापश्यत् स वै कन्यां कृष्णाजिनजटाधराम्।
आर्षेण विधिना चैनां दीप्यन्तीं देवतामिव॥ **7.17.2** ॥

स दृष्ट्वा रूपसम्पन्नां कन्यां तां सुमहाव्रताम्।
काममोहपरीतात्मा पप्रच्छ प्रहसन्निव॥ **7.17.3** ॥

किमिदं वर्तसे भद्रे विरुद्धं यौवनस्य ते।
नहि युक्ता तवैतस्य रूपस्यैवं प्रतिक्रिया॥ **7.17.4** ॥

रूपं तेऽनुपमं भीरु कामोन्मादकरं नृणाम्।
न युक्तं तपसि स्थातुं निर्गतो ह्येष निर्णयः॥ **7.17.5** ॥

कस्यासि किमिदं भद्रे कश्च भर्ता वरानने।
येन सम्भुज्यसे भीरु स नरः पुण्यभाग् भुवि॥ **7.17.6** ॥

पृच्छतः शंस मे सर्वं कस्य हेतोः परिश्रमः।
एवमुक्ता तु सा कन्या रावणेन यशस्विनी॥ **7.17.7** ॥

अब्रवीद् विधिवत् कृत्वा तस्यातिथ्यं तपोधना।
कुशध्वजो नाम पिता ब्रह्मर्षिरमितप्रभः॥ **7.17.8** ॥

बृहस्पतिसुतः श्रीमान् बुद्ध्या तुल्यो बृहस्पतेः।
तस्याहं कुर्वतो नित्यं वेदाभ्यासं महात्मनः॥ **7.17.9** ॥

सम्भूता वाङ्मयी कन्या नाम्ना वेदवती स्मृता।
ततो देवाः सगन्धर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः॥ **7.17.10** ॥

ते चापि गत्वा पितरं वरणं रोचयन्ति मे।
न च मां स पिता तेभ्यो दत्तवान् राक्षसेश्वर॥ **7.17.11** ॥

कारणं तद् वदिष्यामि निशामय महाभुज।
पितुस्तु मम जामाता विष्णुः किल सुरेश्वरः॥ **7.17.12** ॥

अभिप्रेतस्त्रिलोकेशस्तस्मान्नान्यस्य मे पिता।
दातुमिच्छति तस्मै तु तच्छ्रुत्वा बलदर्पितः॥ **7.17.13** ॥

शम्भुर्नाम ततो राजा दैत्यानां कुपितोऽभवत्।
तेन रात्रौ शयानो मे पिता पापेन हिंसितः॥ **7.17.14** ॥

ततो मे जननी दीना तच्छरीरं पितुर्मम।
परिष्वज्य महाभागा प्रविष्टा हव्यवाहनम्॥ **7.17.15** ॥

ततो मनोरथं सत्यं पितुर्नारायणं प्रति।
करोमीति तमेवाहं हृदयेन समुद्वहे॥ **7.17.16** ॥

इति प्रतिज्ञामारुह्य चरामि विपुलं तपः।
एतत् ते सर्वमाख्यातं मया राक्षसपुङ्गव॥ **7.17.17** ॥

नारायणो मम पतिर्न त्वन्यः पुरुषोत्तमात्।
आश्रये नियमं घोरं नारायणपरीप्सया॥ **7.17.18**॥

विज्ञातस्त्वं हि मे राजन् गच्छ पौलस्त्यनन्दन।
जानामि तपसा सर्वं त्रैलोक्ये यद्धि वर्तते॥ **7.17.19**॥

सोऽब्रवीद् रावणो भूयस्तां कन्यां सुमहाव्रताम्।
अवरुह्य विमानाग्रात् कन्दर्पशरपीडितः॥ **7.17.20**॥

अवलिप्तासि सुश्रोणि यस्यास्ते मतिरीदृशी।
वृद्धानां मृगशावाक्षि भ्राजते पुण्यसञ्चयः॥ **7.17.21**॥

त्वं सर्वगुणसम्पन्ना नार्हसे वक्तुमीदृशम्।
त्रैलोक्यसुन्दरी भीरु यौवनं तेऽतिवर्तते॥ **7.17.22**॥

अहं लङ्कापतिर्भद्रे दशग्रीव इति श्रुतः।
तस्य मे भव भार्या त्वं भुङ्क्ष्व भोगान् यथासुखम्॥ **7.17.23**॥

कश्च तावदसौ यं त्वं विष्णुरित्यभिभाषसे।
वीर्येण तपसा चैव भोगेन च बलेन च॥ **7.17.24**॥

स मया नो समो भद्रे यं त्वं कामयसेऽङ्गने।
इत्युक्तवति तस्मिंस्तु वेदवत्यथ साब्रवीत्॥ **7.17.25**॥

मा मैवमिति सा कन्या तमुवाच निशाचरम्।
त्रैलोक्याधिपतिं विष्णुं सर्वलोकनमस्कृतम्॥ **7.17.26**॥

त्वदृते राक्षसेन्द्रान्यः कोऽवमन्येत बुद्धिमान्।
एवमुक्तस्तया तत्र वेदवत्या निशाचरः॥ **7.17.27**॥

मूर्धजेषु तदा कन्यां कराग्रेण परामृशत्।
ततो वेदवती क्रुद्धा केशान् हस्तेन साच्छिनत्॥ **7.17.28**॥

असिर्भूत्वा करस्तस्याः केशांश्छिन्नांस्तदाकरोत्।
सा ज्वलन्तीव रोषेण दहन्तीव निशाचरम्॥ **7.17.29**॥

उवाचाग्निं समाधाय मरणाय कृतत्वरा।
धर्षितायास्त्वयानार्य न मे जीवितमिष्यते॥ **7.17.30**॥

रक्षस्तस्मात् प्रवेक्ष्यामि पश्यतस्ते हुताशनम्।
यस्मात् तु धर्षिता चाहं त्वया पापात्मना वने॥ **7.17.31**॥

तस्मात् तव वधार्थं हि समुत्पत्स्ये ह्यहं पुनः।
नहि शक्यः स्त्रिया हन्तुं पुरुषः पापनिश्चयः॥ **7.17.32**॥

शापे त्वयि मयोत्सृष्टे तपसश्च व्ययो भवेत्।
यदि त्वस्ति मया किञ्चित् कृतं दत्तं हुतं तथा॥ **7.17.33**॥

तस्मात् त्वयोनिजा साध्वी भवेयं धर्मिणः सुता।
एवमुक्त्वा प्रविष्टा सा ज्वलितं जातवेदसम्॥ **7.17.34**॥

पपात च दिवो दिव्या पुष्पवृष्टिः समन्ततः।
पुनरेव समुद्भूता पद्मे पद्मसमप्रभा॥ **7.17.35**॥

तस्मादपि पुनः प्राप्ता पूर्ववत् तेन रक्षसा।
कन्यां कमलगर्भाभां प्रगृह्य स्वगृहं ययौ॥ **7.17.36**॥

प्रगृह्य रावणस्त्वेतां दर्शयामास मन्त्रिणे।
लक्षणज्ञो निरीक्ष्यैव रावणं चैवमब्रवीत्॥ **7.17.37**॥

गृहस्थैषा हि सुश्रोणी त्वद्बधायैव दृश्यते।
एतच्छ्रुत्वार्णवे राम तां प्रचिक्षेप रावणः॥ **7.17.38** ॥

सा चैव क्षितिमासाद्य यज्ञायतनमध्यगा।
राज्ञो हलमुखोत्कृष्टा पुनरप्युत्थिता सती॥ **7.17.39** ॥

सैषा जनकराजस्य प्रसूता तनया प्रभो।
तव भार्या महाबाहो विष्णुस्त्वं हि सनातनः॥ **7.17.40** ॥

पूर्वं क्रोधहतः शत्रुर्ययासौ निहतस्तया।
उपाश्रयित्वा शैलाभस्तव वीर्यममानुषम्॥ **7.17.41** ॥

एवमेषा महाभागा मर्त्येषूत्पत्स्यते पुनः।
क्षेत्रे हलमुखोत्कृष्टे वेद्यामग्निशिखोपमा॥ **7.17.42** ॥

एषा वेदवती नाम पूर्वमासीत् कृते युगे।
त्रेतायुगमनुप्राप्य वधार्थं तस्य रक्षसः॥ **7.17.43** ॥

उत्पन्ना मैथिलकुले जनकस्य महात्मनः।
सीतोत्पन्ना तु सीतेति मानुषैः पुनरुच्यते॥ **7.17.44** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे सप्तदशः सर्गः॥